

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " " " za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Učiteljica, žensko vprašanje in gibanje.

Referirala na II. zborovanju sloven. učiteljskih abiturientov in abiturientek gđ. Stichova.

Žena in šolstvo.

Niso še daleč za nami časi, ko se je odrekalo masi človeštva pravico do izobrazbe in šolanja, a danes je šola dostopna vsakomur.

Niso še daleč časi, ko se je ženi odrekala pravica do višjega šolstva, a danes vidimo ženo v ljudski šoli pa tudi že v trgovskih šolah, vidimo ženo že v gimnazijah, jo vidimo v realkah, jo vidimo celo na univerzah.

Dandanes vidimo, da so se v svrhu ženske izobrazbe ustanovile posebne šole za žensko izobrazbo v splošnem in posebe za žensko strokovno izobrazbo, to so ženski liceji, ženska učiteljska, ženske trgovske šole itd.

Ženska izobrazba je prodrta na vsakem polju in s tem je prodrlo tudi žensko delo na vsakem polju.

Žena se je osamosvojila ali emancipirala popolnoma v družbi, in danes jo vidimo povsod, da ne živi le od dela moža, temveč tudi od lastnega dela.

Če je to pravilno in sorazmerno, o tem bomo razsojali na drugem mestu in tam razmotrili to vprašanje.

Eno je gotovo: S tem, da se je odprla ženi pot do vseh kategorij šolstva, se ji je odprla pot tudi do vseh poklicev, ki temelje na tem šolstvu.

Lahko je dandanes opravičiti zahtevo višje splošne ženske izobrazbe, saj je ob sebi razumljivo, če hoče z duhom časa družba napredovati, mora tudi žena napredovati, ki je član in temelj te družbe.

Zatorej je popolnoma upravičeno, da se poleg vzgoje za dobre matere in dobre gospodinje zahteva za ženo tudi višja splošna izobrazba. Ne samo napraviti žene sposobne

za rodovinsko življenje, temveč jo usposobiti za vse kroge družbe, to bodi smoter najnižje ženske izobrazbe in ženskega izobrazovališča — šole.

Težje skoro se da opravičiti ženski strokovni študiji in ženska strokovna izobrazba.

Toda če upoštevamo današnji položaj žene, da je žena na podlagi današnje družbe skoro takorekoč prisiljena poprijeti se tudi dela, in da se mnogo žena tudi rajše posveti delu nego materinstvu; na drugi strani, da jih je mnogo, ki bi se rade posvetile materinstvu — pa ni za to prilike, nam se vidi poleg splošne izobrazbe opravičljiva tudi ženska strokovna izobrazba.

Nikdar pa s tem ne zanikujemo, da ni najvišji poklic žene materinstvo!

V enem so si danes vsi učenjaki, ki so razmotrivali žensko vprašanje — edini, v tem namreč, da je eden izmed najvišjih pridobitnih poklicev žene, ki je tudi najupravičenejši — poklic učiteljice — in da je kulturna misija žene najupravičenejša na polju vzgoje in na polju socialnega dela.

Tako prehajam k specialnemu vprašanju ženske učiteljske izobrazbe.

Pri tem se mi skoro ni potreba mnogo muditi.

Žalibog je danes na naših učiteljskih enakih ženska izobrazba skoro popolnoma moški in nasprotno moška skoro popolnoma ženski.

Resnica, da je to strokovna izobrazba, toda tej strokovni izobrazbi bi se morala — po mojem mnenju — pridejati še posebna splošna izobrazba in posebe vzgoja: Posebna za moško in posebna za žensko učiteljske.

Žensko vzgojiti za dobro gospodinjo, moškega za dobrega gospodarja!

V enem pa soglašamo z moškimi tovariši, v tem namreč, da se skupno borimo za višjo duševno izobrazbo.

Zahteva višje duševne izobrazbe — akademiške izobrazbe — nam je pa skupna

točka našega programa, ki si jo hoče žensko in moško učiteljstvo priboriti izven pravic, ki nam jih sedaj po zakonu in odredbah dovoljuje država v izobrazbi. (Dajle.)

Slovensko-hrvaški klub in istrski državni poslanci.

V 34. številki svojega lista smo priobčili dopis iz Istre pod gorenjim naslovom. Dodatno k temu dopisu priobčujemo danes „Zaupnico poslancem“, ki jo je predlagal v občinskem zastopu občinski odbornik Fran Jereb, nadučitelj v Ospi, ki je izvajal:

Te dni se po vsej Sloveniji širi glas, da naši poslanci, dr. Rybař, dr. Gregorin in tudi naši dični Mandić, Spinčić in Laginja niso postopali v državnem zboru pravilno ob osnutju lastnega kluba. Ker je to neosnovano obrekovanje, izsiljeno po gotovih osebah, ki bi hotele med nami razdor predlagam:

Občinski zastop Doline, okraja Koper v Istri, zbran polnoštevilno v seji dne 3. avgusta 1911 popolnomo odobruje vse postopanje naših poslancev Mandića, Spinčića in Laginje ob otvoritvi državnega zbora do sedaj in jim izreka neomejeno zaupanje. Zavrača z vso odločnostjo razne neutemeljene in neosnovane napade. Nujnost in predlog sta bila soglasno sprejeta.

S to je zaupnica, kakor jo je priobčila „Edinost“, in ker je bila predlagana po nadučitelju, se hočemo nekoliko pomuditi. V svojih utemeljevanjih trdi, da se po vsej Sloveniji širi glas, da niso v zaupnici imenovani poslanci v državnem zboru pravilno postopali ob osnutju lastnega kluba. Kolikor je nam znano, so imenovani poslanci ustanovili svoj lastni klub pod imenom „Narodni klub“. Zaraditega jim ni nihče rekel, da niso prav postopali, pač pa se je začudila vsa Slovenija, ker so vstopili v Šušteršičev klub. Zakaj se je

Slovenija začudila temu koraku? Znano je, da je bilo vseh pet navedenih poslancev izvoljenih na narodni podlagi, a znano je vsemu svetu, da Šušteršič zametuje to podlago. Vendar naj bo že karkoli očitno je, da je utemeljevanje tov. Jereba nestvarno in zato vsa zaupnica izgublja na veljavi.

Mi vemo, da se je političko društvo „Edinost“ bavilo z zadevo, s katero se sedaj bavi po nadučitelju predlagana zaupnica. Po preudarku je spoznalo, da je za dr. Rybařa in dr. Gregorina najboljše, ako izstopita iz Šušteršičevega kluba. Ta dva sta tudi upoštevala to željo in izstopila. Znano je, da je bilo pred tem ropotanja po častniških predalih, kar predlagatelj imenuje neutemeljene in neosnovane napade. Torej tovariš, ako so ti napadi neutemeljeni in neosnovani, si posredno predlagal nezaupnico političskemu društvu „Edinosti“ in poslancema dr. Gregorinu in dr. Rybařu. Očitno je, če je upoštevalo političsko društvo „Edinost“ neutemeljene in neosnovane napade, da je nekorektno postopalo, ko je izreklo željo, naj imenovana poslanca izstopita iz Šušteršičevega kluba, in nekorektno sta postopala poslanca, ker sta upoštevala to neutemeljeno in neosnovano željo in izstopila. To je torej kakor na dlani, če se izraza po nadučitelju predlagana zaupnica istrskim državnim poslancem, izraza političskemu društvu „Edinosti“ in poslancema Rybařu in Gregorinu nezaupanje, ker so po njegovi trditvi upoštevali neutemeljene in neosnovane napade.

Iz tega ozira smo povedali svoje mnenje o tej zaupnici. Poglejmo še, koliko resnosti ima zaupnica, soglasno potrjena od občinskega zbora v Dolini! Pred leti je ta občinski zbor soglasno glasoval nezaupnico tržaško-koprskemu škofu dr. Naglu, ker je preganjal iz cerkve še ono mrvice slovensčine, ki je ostala od slovanskega obreda. Kot glavni argument se je navajal, da je

LISTEK.

Pismo s počitnic.

Gospod urednik! Vsaka krščanska duša želi počitka, želi plačila v sedanjih suhi, razvedrila po desetmesečnem naporu, pa bi ga ne slovenski, osobito kranjski napredni učitelj?

Nedavno stopam po peronu ljubljanskega južnega kolodvora in srečam tovariša K. s Primorskega. „Kam pa Ti, Nace?“ — „V Triglavsko pogorje na hlad“, mi odgovori mirno in samozavestno kakor človek, ki ve, kaj velja in koliko — lahko plača. „Kam pa Ti?“ bi rad vedel prijatelj, „Premišljam, kam bi?“ odvrnem v svoji kranjski ali boljše slovenski skromnosti, zakaj nič praj prijetno se mi ni zdelo očitno priznanje, da si nikamor ne upam, ker vem, koliko veljam in koliko plačam. Ločila sva se, želeč drug drugemu vse naše počitnice. Komaj sem zadrževal smeh ob koliki hinavščini.

Vlak je zabrlizgal z Nacetom proti hladni gorenjski strani, jaz pa sem le krev-

ljal po peronu in premišljal, kam bi bilo dobro, seveda, ko bi imel denar. Vozni listek sem imel kupljen do Preserja; velja namreč neke nad 4 dvoječe. Kar me obide prešerna in obenem tudi pregrešna želja, da bi zajahal lukamatijo in pohitel pripravljat prenočišče slovenskemu Šokolu v Zagreb. Ti šment tili V Maksimiru pod mogočnimi hrasti je prijazen hlad, katehetskij sestaneček pa prav tiste dni. Gospodje — tudi s Kranjskega — bodo uživali nadškofovo gostoljubnost — zastoj. Ti šment ti šmentani! In obšlo me je popolno kesanje, zakaj ni moja noga ob pravem času prestopila na blagoslovljena tla bogoslovnice, pa bi sedaj imel — denar in postrežbo z vso oskrbo zastoj. Je že šment šmentani, da človek navadno ne ve o pravem času, koliko jo je človek polomil. Žal mi je bilo belega Zagreba, njegove vročine, prahu in nadbiškapske gostoljubnosti. Začel sem rekapitulirati, koliko takih-le usodnih pogreškov sem že napravil v svojem denarja željnem in denarja potrebnem življenju. V dolgih litanijah bi bil kmalu dospel do poslednjega „Kyrie“, ko se domislil, da za duhovski stan morajo biti

sami izvoljeni Gospodovi, kar pa jaz v svoji skromnosti prav gotovo nisem, ker sem — v svoji mladosti zastoj tlačnil nekaterim katoliškim listom. Ko bi bil znal svoje zasluge na tem polju tako plodonosno nalagati, kakor jih je nalagal načelnik „Slov. Zvezu“, bi bil danes gotovo vsaj njegov namestnik. Videl bi lahko ne samo Zagreb, tudi Belgrad in Dunaj — seveda zastoj.

Ob misli na Belgrad sem se strahoma ozrl, če me ne vidi oko postave, zakaj kakor na Hrvaškem imajo tudi v Ljubljani pozorno oko, da opazujejo z njim stvari, ki jih ni. No, bil sem med pisano mimo mene drvečo množico — sam. Vendar sem samega sebe poetaval zastran misli na Zagreb ob sokolskem zletu. Nič dobro ni, če človek preveč poželjivo pogleduje preko Sotle. V Ljubljani ga pobarvajo s srbsko trobojnico, ako ni slučajno — črn. Ako pa še ne miruje, pošljejo pred njim ali za njim kolero. Adio, Zagreb!

Krenem za prijateljem na Gorenjsko. O, ti Kranjska dežela! Bajsko lepi Bled! Prav rad bi te videl poslednjič v svojem življenju. Toda „non olet“ je močnejši. Moram se tola-

žiti s tvojo lepoto v primerni razdalji. Učeni gospodje se tam lade in prirerejajo plavalne tekme. Joj, profesorji z univerze! Ti uboga para, kranjski učitelj, pa stopi in povej jim: „Gospodje, ta pa ta sem. Ako me marate — gospodje kolegi.“ In zgodilo bi se mi kakor ono leto hribolazcem učiteljem s Triglavu, ko so srečali odličnega Nemea in se mu je predstavil nekdo: Dovolite, gospod — učitelj X iz Y. — Ma veseli — „König von Sachsen“. — Gospodje bi gotovo ne verjeli, da znamo tudi učitelji gledati v človeško dušo, spoznavati otroško dušo, kar tudi ni igrača. A višja inteligenca nas zna zmerjati samo še z ABC krotitci. Zdi se mi, da se treba tudi tega odvdati.

Zato pa, zdravo naš — potujčeni Bled! Poglejmo še v Bohinjsko dolino, kako se kratkočasijo ob Boh. jezeru počitnic navajeni letoviščarji. Menil sem, da tam gotovo najdem tovariša s Primorskega, pa nisem utegnil čakati, da bi se vrnil s hribov. Mimogrede sem videl v duhovniškem hospiciu sv. Janeza nadzornika Maierja. V vseh hotelih je silna draginja, velika gneča in velika zmešnjava. Prvo,